

STADSBYGGNADS
KONTORET
Planavdelningen
Cristina Björn Ulrika Egerö

SAMMANSTÄLLNING
SYNPUNKTER VID
UTSTÄLLNINGEN
2008-08-20

Bilaga 4
Bilaga 3.
1(18)
Dnr 1998-00183-51

Sammanställning av synpunkter vid utställningen av förslaget till översiktsplan för Nationalstadsparken – stockholmsdelen

Utställningen

Förslaget till översiktsplan har under tiden 12 mars – 14 maj 2008 varit utställt i Tekniska nämndhuset. Det har även visats på stadens webbplats, på Norrmalms och Östermalms stadsdelsförvaltningar samt på biblioteken i Fältövers-ten och Hjorthagen.

Utställningshandlingarna har bestått av förslaget till översiktsplan, redovisat i en rapport med tillhörande plankarta, och av samrådsredogörelsen. Vid utställningen har även Översiktsplan 99 varit tillgänglig liksom skriften ”Historiska landskap”, en illustrerad beskrivning av Nationalstadsparkens historiska utveckling.

Utställningen kungjordes den 5 mars i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet, och genom anslag i Tekniska nämndhuset.

Utställningshandlingarna skickades till Länsstyrelsen, Regionplane- och trafiknämnden och angränsande kommuner. Stadens nämnder (genom respektive förvaltning), stadens bolag och råd, som lämnat remissyttranden vid samrådet, underrättades om utställningen och erhöll utställningshandlingarna. De myndigheter, intresseorganisationer och enskilda personer som lämnat synpunkter vid samrådet underrättades samma sätt om utställningen.

Under utställningen har inkommit sammanlagt 37 yttranden. Framförda synpunkter har sammanställts nedan.

Sammanställning av framförda synpunkter

Länsstyrelsens granskningsyttrande

Länsstyrelsen (granskningsyttrande 2008-06-13) har enbart tagit upp de frågor som kan leda till att Länsstyrelsen enligt 12 kap 1 § plan- och bygglagen kan komma att pröva stadens beslut att anta detaljplaner eller områdesbestämmelser. Banverket, Försvarmakten och Vägverket har lämnat sina synpunkter till Länsstyrelsen.

Särskilda hushållningsbestämmelser för Stockholms kust- och skärgård
Översiktsplanen behöver kompletteras med text om miljöbalkens särskilda hushållningsbestämmelserna för Stockholms kust- och skärgårdsområden (4 kap 2 och 3 §§) gäller Nationalstadsparkens område. Åtgärder som avser utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet är emellertid undantag-

na från bestämmelsen, vilket enligt Länsstyrelsen är tillämpligt inom Nationalstadsparken.

Bebyggelse inom Nationalstadsparken och värdefulla natur- och kulturmiljöer

Enligt Länsstyrelsen uppfattning hade det varit önskvärt att planen

- tydligare ger vägledning för förändringar och upprustning av kulturmiljöer
- tydligare ger vägledning för markanvändningen speciellt inom Vetenskapsstaden och Evenemangsparken
- ger vägledning för tillståndsprovning av tillfälliga publika anläggningar bl.a. på Södra Djurgården
- lyfter fram behovet av utveckling av ekologiska spridningszoner mellan Nationalstadsparken och dess omgivningar
- ger konkreta förslag till hur den viktiga ekologiska länken inom Nationalstadsparkens "midja" över Gärdesbebyggelsen kan bibehållas och helst stärkas

Länsstyrelsen konstaterar samtidigt svårigheten med att göra en översiktsplanen som håller under lång tid och samtidigt ger klara och enkla förhållningsregler för nödvändiga förändringar, upprustningar och i vissa fall kompletteringar av byggnader och anläggningar. Planen ska vara övergripande och bör då inte i alla delar vara för detaljerad. Planens översiktliga karaktär gör att konsekvenserna inte fullt ut kan förutses vilket påverkar planens värde som underlag för en detaljplan och/eller tillståndsprovning.

Översiktsplanens markering mellan områden som utgör naturmiljöer och parklandskap och de delar av Nationalstadsparken som är mer bebyggda ger enligt Länsstyrelsen underlag för kommande provningar av åtgärder. De mer exakta avgränsningarna av de olika delområdena måste göras i samband med kommande detaljplanering och tillståndsprovning utifrån lagskyddets formulering.

Länsstyrelsen pekar särskilt på att det är ett starkt samhällsintresse att området för vetenskap och forskning kan utvecklas, och att Vetenskapsstaden i första hand utnyttjas för utveckling av kunskapsinstitutionerna med hänsyn till det mycket begränsade utrymmet.

Länsstyrelsen förutsätter att hänsyn till de nämnda miljöerna kommer att beaktas i eventuellt efterföljande detaljplanering och tillståndsbeslut, så att kommande bebyggelse, anläggningar eller andra åtgärder utförs på sådant sätt att riksintressena tillgodoses.

Bebyggelse vid miljöstörande verksamheter

Länsstyrelsen förutsätter att störningar, risker och miljökvalitetsnormer kommer att beaktas i eventuellt efterföljande detaljplanering och tillståndsbeslut, så att kommande bebyggelse, anläggningar eller andra åtgärder som utförs inte blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa och säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Infrastrukturbyggnader inom Nationalstadsparken

Länsstyrelsen konstaterar att det idag inte är möjligt att överblicka de anspråk på förändringar i infrastrukturen vad gäller trafik och kommunaltekniska anläggningar, som kan komma att väckas framöver, och därför inte möjligt att redovisa slutgiltiga sträckningar och vilka områden som kan komma att beröras. Det hade varit önskvärt att översiktsplanen kompletteras med scenarios

som beskriver hur behov av nödvändig infrastruktur kan tillgodoses samtidigt som parklandskap och naturmiljö kan bevaras på bästa vis.

Länsstyrelsen utgår från att hänsyn till Nationalstadsparkens värden och förutsättningar kommer att beaktas i eventuellt efterföljande detaljplanering och tillståndsbeslut för infrastrukturanläggningar så att dessa utförs så att riksintressena tillgodoses.

Nationalstadsparkens avgränsning

Länsstyrelsen har tidigare gjort bedömningen att gränsfrågan behöver preciseras och att detta bör ske i samband med att översiktsplanerna för Nationalstadsparken tas fram. Länsstyrelsen har ingen invändning mot på vilket sätt Nationalstadsparkens gräns redovisats i den utställda planen.

Miljöbedömning

Länsstyrelsen har inget att invända mot bedömningen som gjorts i planarbetet att behov av miljöbedömning enligt miljöbalken av översiktsplanen inte har förelegat.

Kommunala nämnder, bolag och råd

Exploateringsnämnden beslutade 2008-05-19 att åberopa exploateringskontorets utlåtande. Reservation från (mp) och (v).

Exploateringsnämnden framhåller att tidigare framförda synpunkter i väsentliga delar har beaktats i utställningsförslaget. Med de tolkningar som kontoret gör av planen bör den kunna godtas, vilket framför allt gäller att bebyggelse inom de särskilt utpekade förändringsområdena inom Nationalstadsparken, och inom angränsande stadsutvecklingsområden liksom inom områden som i framtiden kan tillkomma, kan prövas i särskild ordning.

Vidare föreslås att frågorna om fördjupat kunskapsunderlag och bevaranderegler för bebyggelsegrupperna och byggnader på stadens mark, bl.a. Lidingöbro, Fridhem och Rosenhill bör utredas av företrädare från stadsbyggnads- och exploateringskontoren.

Frågan om tillgängligheten med bil för bl.a. handikappade och barnfamiljer inom Evenemangsparken när tillgänglig parkering i kv. Skeppsholmsviken försvinner bör utredas av företrädare för stadsbyggnads-, trafik- och exploateringskontoren.

Idrottsförvaltningen har ingen erinran mot översiktsplanen.

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade 2008-06-18 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande. Särskilda uttalanden från (mp) och (c).

De synpunkter som nämnden lämnat vid samrådet avsåg främst förbättrade gång- och cykelvägar till Bellevue och Hagaparken, eventuell flytt av bollplan i området och förslag om att ange markanvändning för f.d. bensinstationstomten för att säkra genomförandet av en idrottspark. Stadsbyggnadskontorets ställningstagande är att dessa frågor lämpligen behandlas i den skötsel- och utvecklingsplan som utarbetas inom staden i samband med utbyggnaden av Norra Länken. Stadsdelförvaltningen vidhåller att det är relevant att markanvändningen för f.d. bensinstationstomten anges i översiktsplan. Det är en förutsätt-

ning för att den historiska parken i Bellevue ska kunna utvecklas enligt målsättningen för planen.

Stadsbyggnadskontorets redovisning av hur nämndens synpunkter kommer att hanteras i detaljplanarbetet i övrigt är tillfredsställande.

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade 2008-06-12 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande.

Tidigare synpunkter på samrådsförslaget till översiktsplan för Nationalstadsparken har till stora delar beaktats. Förslaget fyller nu sin roll och kan godtas som vägledning för framtida beslut om användningen av mark- och vattenområden och hur de bebyggda miljöerna ska utvecklas och bevaras.

För att Nationalstadsparken på lång sikt ska behålla sina ovärderliga kvaliteter behövs förutom en framsynt planering också en långsiktig skötselplanering. Stadsdelsförvaltningen är därför positiv till förslaget att utarbeta generella råd för fastighetsägare och markförvaltare, och medverkar gärna i utarbetandet av dessa.

Stockholms Hamnar framhåller att det i och med kommunfullmäktiges beslut om en ny Hamnstrategi för Stockholm och Vision 2015 inte längre råder oklarhet om hamnens framtida funktion och planer, utan dessa är idag under genomförande. Vidare påtalas vikten av att stadsutvecklingsområdet Värtan-Frihamnen får lösningar som är förenliga med kommunikationsanläggningarna i området, som utgör riksintresse.

Stockholms Hamnar delar uppfattningen, som redovisas i utställningsförslaget, att planerade trafikanläggningar och åtgärder i vattenområdena i anslutning till parken bör prövas i särskild ordning gentemot Nationalstadsparkens lagskydd.

Tjänsteutlåtandet har inte varit föremål för behandling i Stockholms Hamn AB:s styrelse.

Stadsbyggnadsnämndens handikappråd beslutade 2009-05-13 att i protokollet anteckna vikten av att Kungl. Djurgårdens Förvaltning och Länsstyrelsen beaktar tillgängligheten för funktionshindrade i sina skötsel-, vård- och utvecklingsplaner för Nationalstadsparken.

Statliga myndigheter

Försvarmakten Livgardet har ingen erinran mot översiktsplanen. Till yttrandet har fogats en redovisning av Försvarmaktens genomgång av utställningsförslaget. Där belyses bl.a. hur Livgardet i sin beridna verksamhet använder Norra Djurgårdens och Idrottsparkens områden. Behovet av ökad tillgänglighet även för hästar över Lidingövägen framhålls liksom bibehållna och utvecklade möjligheter för ryttarstigar från Ryttarstadion och vidare in på Norra Djurgården.

Naturvårdsverket anser att staden tagit fram ett gediget och tilltalande dokument som är viktigt i arbetet med att utveckla Nationalstadsparkens värden. Översiktsplanen behöver dock förtydligas och kompletteras i vissa delar. Verket framhåller att flera av synpunkterna sammanfaller med de som Länsstyrelsen framförde på samrådsförslaget men som verket anser inte har beaktats i tillräckligt utsträckning. Synpunkterna är följande

- Spridningszoner mellan Nationalstadsparken och dess omgivningar bör bevaras och utvecklas. De viktigaste gröna länkarna till och från Nationalstadsparken går mot nord-nordväst och söderut.
- Det bör redovisas tydligare hur Nationalstadsparkens ekologiska midja mellan Norra och Södra Djurgården kan bevaras och utvecklas, och detta berör även områden utanför Nationalstadsparkens gräns.
- Det bör framgå av översiktsplanen att ingen ytterligare exploatering får ske inom delområdena som utgör parklandskap och naturmiljö.
- Avgränsningar av områdena Museiparken, Evenemangsparken, Skeppsholmen och Vetenskapsstaden ses över
- Kompletterande bebyggelse för bostäder, lokaler för nyföretagande och kommersiell service bör starkt begränsas.
- Scenarios för hur behov av infrastruktur kan tillgodoses samtidigt som parklandskap och naturmiljö kan bevaras på bästa vis bör tas fram.

Vägverket framhåller att verkets synpunkter på samrådsförslaget kvarstår i mångt och mycket.

- Positiv att framtida kollektiva och övriga trafikanläggningar illustreras i planen. Men planen ger inte vägledning för huruvida trafikanläggningar är förenliga med Nationalstadsparkens lagskydd.
- Det bör tydliggöras att lagstiftningen tillåter att befintliga anläggningar måste kunna förändras och vidareutvecklas.
- Det är nödvändigt att det tydligt framgår att vägreservat i planen illustrerar en möjlig sträckning. Detta är tydligt vad gäller Östlig förbindelse/Österleden. En text behövs om att Österleden, liksom andra trafikleder, ska kunna anläggas på ett tekniskt och ekonomiskt rimligt sätt. Detta omnämns men innebörden bör tydliggöras, dvs. att andra sträckning än de i planen illustrerade kan bli aktuella.
- Efterlyser tydliggörande om att sjö/havsbottnen inte ska betraktas som parkmark, samt att den inte omfattas av strandskydd.
- Ställer frågan huruvida området invid Kaknästornet bör betraktas som ”mera bebyggda och anlagda områden” snarare än ”parklandskap och naturmiljö”.
- En text bör finnas som tydliggör att nya anläggningar inom eller under parklandskap och naturmiljö kan kräva att detaljplan tas fram. Detaljplanerna får prövas mot Nationalstadsparkens lagskydd.
- Förutom investeringar som direkt berör befintliga vägar kan det finnas behov av miljöförbättrande åtgärder i vägarnas närhet, t.ex. bullerskyddsåtgärder.
- Viktigt att på ett tidigt skede inom respektive projekt identifiera de punkter där intressekonflikter kan komma att uppstå.

När det gäller illustrationen av reservat för Österleden konstaterar Vägverket att en intressekonflikt som kan komma att uppstå är vid korsningen Tegeluddsvägen/Lidingövägen med eventuell ramputfart från leden, och föreslår här att gränsen för Nationalstadsparken förändras något till att följa befintlig korsning i de större gatorna för att möjliggöra utfart från tunnlarna. Den illustrerade rampsträckningen kan även komma att förändras om projektet blir aktuellt, vilket bör framgå av planens text.

För att göra det möjligt att bygga en östlig förbindelse anser Vägverket det nödvändigt att den skräfferade markeringen i planen för områden med naturmark och vegetation av särskild betydelse för Nationalstadsparkens biologiska mångfald utgår bl.a. inom Idrottsparken, Museiparken och Gärdesstaden. Åsik-

ten framfördes redan vid samrådet men har inte tillgodosetts. I tidigare planering för Österleden har förutsatts arbetstunnlar vid Ryttaarstadion och Kaknästornet samt rampmyningar vid Korsningen Lidingövägen/Tegeluddsvägen. Den karta som hörde till förarbetena och som redovisar Nationalstadsparkens gräns anser Vägverket inrymmer ett avstånd söder Lindarängsvägen så att Österledens betongtunnel i norrslutningen kan byggas som cut-and-coverlösning – planens redovisning av Nationalstadsparkens gräns bör därför förskjutas 30-50 meter söderut i närheten av den illustrerade Österleden.

Regionala organ och grannkommuner

Regionplane- och trafiknämnden framhåller att det är mycket positivt att Stockholms stad genom den fördjupade översiktsplanen utvecklar sin tolkning av Nationalstadsparkens lagskydd. Det centrala läget i regionen, närheten till betydelsefulla utbildnings- och forskningsverksamheter, och de stora samlade landskapsvärdena motiverar att den framtida användningen av områdets olika delar tydliggörs. Översiktsplanen är systematiskt och lättillgängligt upplagd med tydliga anvisningar i text och bild för markanvändning och utveckling. Nämnden bedömer att planen kan god vägledning inför kommande beslut.

Samtidigt är nämnden införstådd med att utbyggnader av infrastruktur för transporter och teknisk försörjning ska prövas i särskild ordning.

Nämnden är positiv till planens illustration av att på sikt förlänga tvärbanan från Solna station till den regionalt viktiga målpunkten Universitetet.

Storstockholms Lokaltrafik (SL) redogör för befintliga kollektivtrafikanläggningar inom Nationalstadsparken samt de utbyggnader som diskuterats och håller på att utredas.

SL konstaterar att planen inte ger vägledning för att bedöma om trafikanläggningar enligt reservaten är lämpliga eller förenliga med Nationalstadsparkens lagskydd utan att detta prövas i särskild ordning i det enskilda projektet. De tolkar detta så att förändringar är möjliga inom Nationalstadsparken, men behöver anpassas till de särskilda förutsättningarna inom området.

SL:s förhoppning är att även i framtiden kunna bygga ut kollektivtrafiknätet i takt med en ökad efterfrågan så att den kollektiva trafikförsörjningen av Nationalstadsparken standardmässigt både kan bibehållas och förbättras. SL ser fram emot ett fortsatt bra samarbete kring trafik- och bebyggelsefrågor i ett tidigt skede av detaljplanarbetet.

Utbyggnader som diskuterats och håller på att utredas är t.ex:

- Fortsatt utbyggnad av Tvärbanan till Åkistan och Universitetet samt eventuellt vidare till Ropsten,
- En ny gren på Djurgårdslinjen till Värtanområdet inklusive en ny depå,
- En ny station "Universitetet" på Roslagsbanan istället för befintliga stationer Frescati och Universitetet samt eventuellt i framtiden station "Albano",
- En nordlig entré till tunnelbanestation Universitetet,
- Förlängning av tunnelbanans blå linje mot Nacka-Värmdösektorn, eventuellt med ett nytt stationsläge på södra Djurgården och Skeppsholmen,
- Nya busslinjer/linjesträckningar

Lidingö stad är positiva till de förtydliganden som skett i utställningsförslaget, men framhåller att en redovisning av reservat för spårtrafik bör göras i planen. I övrigt framförs synpunkter på frågan om namnet på Nationalstadsparken, vilken väckts i annan ordning av Länsstyrelsen.

Solna stad framhåller att planförslaget som helhet är bra. Ett gång- och cykelstråk över Norrtull parallellt med järnvägsbron och vidare genom Vetenskapsstaden borde dock redovisas i planen för att skapa en bra förbindelse med Karolinska - Norra Station. I framtiden kan denna sträckning utgöra ett viktigt kollektivtrafikstråk mellan Karolinska och institutionerna i Vetenskapsstaden.

Sundbybergs stad framhåller att sambanden mellan Nationalstadsparken och Järvakilen är viktigt. Det är vidare angeläget att med hänsyn till Nationalstadsparken minska barriäreffekter och bullerstörningar av trafikleder genom och i anslutning till området. Strandpromenaden runt Brunnsviken kan förbättras och liksom kopplingen vidare västerut mot Råstasjön och Lötsjön.

Förvaltare och verksamhetsutövare

Akademiska Hus konstaterar att det område som planen identifierar som Vetenskapsstaden kraftigt har begränsats i utställningsförslaget. Man framhåller att den utbildning och forskning som bedrivs inom Vetenskapsstaden är en nationellt viktig verksamhet, vars betydelse växer med utvecklingen av kunskapssamhället. Det är därför viktigt att prioritera så att utbildning och forskning ges möjlighet att växa, utvecklas och förändras i den takt som erfordras för att Sverige i allmänhet, och parken i synnerhet kan behållas som en plattform för internationella kontakter, ge representativa mötesplatser samt kunna utveckla internationellt erkända forskningscentra. Vidare understryks att för att erhålla kvalitativa och konkurrenskraftiga forskningscentra krävs också möjlighet till integration av efterfrågad service såsom boende och ett grundutbud av närservice samt sociala och kulturella mötesplatser.

Därtill understryker Akademiska Hus följande aspekter, som planen behöver vara tydlig på.

För att säkerställa fortsatt utveckling och trygghet av Nationalstadsparkens värden:

Det är viktigt att planen är tydligt avseende flexibilitet och medger förändring både i form av förtätning och vissa fall även rivning av befintlig bebyggelse inom Vetenskapsstaden utan att för den skull förändra grundstrukturen. Det behöver förtydligas att det område som i planen benämns Albano innefattar såväl norra som södra Albano då den helhet som uppkommer genom sammanlänkning av universitetsområdena bedöms viktig för fortsatt utveckling av såväl universiteten som Nationalstadsparken som helhet.

För att uppnå en samlad utbildning krävs goda kommunikationer

Förbindelser i öst-västlig riktning för att binda samman stadens centrum, Norra station, Karolinska institutet och sjukhuset samt vidare österut till Albano, KTH och Stockholms universitet. Det gäller kollektivtrafik, och att den gång- och cykelbro som redovisas i gällande detaljplan på norra sidan av järnvägsbron vid Roslagstull kommer till stånd, liksom förbindelser i nord-sydlig riktning mellan områdena KTH och Stockholms universitet.

Tillgänglighet

Visionen om Nationalstadsparken som ett besöksmål stöds liksom en ökad tillgänglighet till Nationalstadsparkens rekreationsområden, t.ex. genom att "öppna upp" och tydliggöra entréer även inom universitetets område.

Minska Roslagsvägens barriär och bullerstörningar

Roslagsvägen upplevs idag som en besvärande barriär. Åtgärder för att minska barriäreffekten bör eftersträvas, liksom åtgärder för att minska bullerstörningarna. Akademiska Hus hoppas på sikt på fortsatt tunnelförläggning av Roslagsvägen norrut.

Kungliga Djurgårdens Förvaltning (KDF) yttrar sig i egenskap av företrädare för Konungens enskilda dispositionsrätt på Kungliga Djurgården. Huvuddelen av den mark som förvaltas berörs av översiktsplanen för Nationalstadsparken.

KDF ser med stor glädje att planförslaget utvecklats i positiv riktning jämfört med samrådsförslaget och planen överensstämmer nu betydligt bättre med lagstiftningens intentioner. KDF påtalar emellertid ånyo en del förhållanden som togs upp i yttrande över samrådsförslaget.

Mötet med omgivande områden

Översiktsplanen saknar nästan helt riktlinjer för hur mötet med omgivande områden ska hanteras. Vi önskar att översiktsplanen behandlar vad som kan vara en rimlig ej skadlig anpassning av gränsområden till nya stora bostadsområden, även i vilken utsträckning planeringen av angränsande nya stadsdelar bör påverkas av närheten till Nationalstadsparken. Syftet bör vara att bättre integrera Nationalstadsparken i stadsplanering som ett värde i sig själv.

Syftet med avgränsningar inom Nationalstadsparken

Den svåraste frågan för all planering inom Nationalstadsparken är att balansera bevarande mot utveckling av parkens värden och funktioner. Hela parken måste för att vara vital och levande tillåtas att utvecklas men mycket restriktivt och med stor eftertanke. KDF deklarerar att de inte anser att de avgränsningar av exploaterade delar som planförslaget redovisar ska tolkas som gränser för en mer fri exploatering. Ambitionen att hitta en positiv utvecklingslinje i balans mellan bevarande och utveckling av de värden som Nationalstadsparkens bestämmelser ska skydda är här minst lika angelägen som i någon annan del av parken. I den mån verksamhetens inriktning är reglerad i s.k. ändamålsupplåtelser (avtal mellan KDF och verksamhetsutövare) eller tomrättsavtal bör översiktsplanen inte heller avvika från dessa (oftast forskning och utbildning)

Det är av mycket stor vikt att hela planen präglas av ett holistiskt perspektiv. Planen andas fortfarande i alltför hög grad en kantring till att prioritera exploateringsmöjligheter inom de avgränsade områdena på bekostnad av bevarande och utveckling av andra värde. I resten av parken är förhållandet snarast det motsatta.

Spridningsvägar för biologisk mångfald

Vi är övertygade om att man för att lyckas bevara Nationalstadsparkens biologiska mångfald måste vidga perspektivet och även omfatta områden utanför Nationalstadsparken för att vidmakthålla ekkontinuitet och grönstruktur för både biologisk mångfald och människor i ett bälte från Husarviken och Hjortshagen till Kungl. Borgen och Nobelparken. Vi hoppas att staden kan medverka till att hitta en lämplig lösning för områden som Ekshagen och Gärdesbebyggelsen där ägosplittring gör problemet mer svårhanterligt än i andra delar av par-

ken. En intressant fråga är om det går att med skötseldirektiv knutna till detaljplan för området skaffa sig kontroll över utvecklingen?

KDF:s skötselplan

KDF har för avsikt att fortsätta en konstruktiv samverkan med stadsbyggnadskontoret så att den skötselplan för Nationalstadsparken som KDF arbetar med överensstämmer med den färdiga översiktsplanen. En sådan fördjupad dialog bör föregå ett slutligt antagande av förslaget. En överensstämmelse mellan skötselplanens mål och prioriteringar för alla delområden och respektiver kommuns planer samt Länsstyrelsens syn på områdets utveckling är en förutsättning som vi alltjämt arbetar efter.

Statens Fastighetsverk (SFV) yttrar sig i egenskap av ägare till statliga fastigheter inom Nationalstadsparken., varav flertalet förvaltas av Kungliga Djurgårdens Förvaltning. Mycket av det SFV framförde vid samrådet har beaktats till utställningsförslaget.

SFV har inget att invända mot att Bergianska trädgården överförs till parklandskap och naturmiljöer och förutsätter att det inte innebär att verksamhetens utvecklingsmöjligheter inskränks. Planens indelning i två typområden uppfattar SFV som odramatisk då skyddet för det historiska landskapets karaktär och natur- och kulturvärden gäller inom hela Nationalstadsparken.

Att förändringsområdet i Albano reserveras för tät bebyggelse är oroande. SFV:s oro kvarstår också vad gäller stadsutvecklingsområdena runt Nationalstadsparken. Översiktsplanen bör ha högre ambitioner för omgivande områden än lagskyddets ”inte påtagligt skada natur- och kulturvärdena”. Målet bör vara att omgivande områden i sin helhet utvecklas som buffertzoner med egna grönområden, och inte till barriärer i den övergripande ekologiska infrastrukturen. Tydliga krav bör också ställas på att stor hänsyn vid detaljplanering ska tas till visuell, akustisk och annan påverkan på Nationalstadsparken.

Vissa felaktigheter vad gäller ägareförhållanden kvarstår och några mindre sakfel har tillkommit. SFV:s förvaltningsprogram för Skeppsholmen och Kastellholmen bör ingå i rapporten bland referenser och underlagsmaterial

Kungl. Djurgårdens Intressenter AB (KDI) lämnar synpunkter på planen såsom samarbetsorganisation för djurgårdshalvöns västra del med publika attraktioner, restauranger m.fl. och Kungl. Djurgårdens Förvaltning (KDF) som medlemmar. De framhåller att den utställda planen i allt väsentligt beaktat tidigare framförda synpunkter och att planförslaget ger en positiv grund för fortsatt utveckling av Evenemangsparken.

KDI instämmer i behovet av en gemensam vision för Evenemangsparkens utveckling. Området har unika kvaliteter i Stockholm och även i ett internationellt perspektiv. Som en grund för en sådan vision har KDI och KDF tillsammans inlett ett arbete med att redovisa aktuella utvecklingsprojekt och behov av att förstärka den gemensamma miljön, kollektivtrafiken etc. KDI finner det naturligt med en aktiv medverkan från stadens sida i det pågående arbetet med utvecklingsplan för Södra Djurgården.

KDI framhåller att Djurgårdens kvaliteter och betydelse för stockholmarna och för besökande turister på ett tydligare sätt bör ingå i den stockholmsbild som visas i marknadsföreningen av Stockholm. För att nå stadens mål ”Vision 2030” att Stockholm ska vara en världsberömd upplevelsestad och bas för tu-

rismen i Östersjöområdet, behöver Stockholms stad enligt KDI:s uppfattning på ett tydligare sätt medverka i utveckling och förnyelse av gemensam miljö, kollektivtrafik- och parkeringslösningar m.m. för Djurgården.

De understryker behovet av nya trafiklösningar, och har tidigare överlämnat sin samlade vision för välfungerande trafiklösningar för Djurgården. Ett välfungerande och miljöanpassat trafiksystem framhålls som en av grundförutsättningarna för Södra Djurgårdens fortsatta utveckling som attraktivt besöksområde i Nationalstadsparken. Planerna på förlängning av spårvägen fram till Centralstationen med en gren till Värtan bör genomföras så snart som möjligt. De vill också utveckla sjötrafiken, och understryker behovet av parkeringslösningar. KDI:s förslag om ny gång- och cykelbro över Djurgårdsbrunnsviken, som tas upp i översiktsplanen, kräver medverkan från Stockholms stads sida.

Stockholms universitet (SU) noterar att översiktsplanen för Nationalstadsparken föreslår en utveckling med bevarade natur- och kulturvärden och samtidigt visar en förståelse för att bättre förbindelser behöver skapas mellan universitetet och KTH samt mellan universitetets institutioner på ömse sidor om Roslagsvägen. Möjligheten att på sikt förlänga Norra länken norrut med en s.k. Roslagstunnel är särskilt betydelsefull för universitetet. SU vidhåller sin tidigare uppfattning att det är av största vikt att området mellan Bergiusvägen och Svante Arrhenius väg avsätts som utvecklingsområde för universitetet.

Intresseorganisationer

Birka Vasa stadsmiljögrupp lämnar förslag som avser Nationalstadsparken med utgångspunkt från planerna för Karolinska och Norra station. Förslagen rör hur gång- och cykelstråk ska anordnas, dels genom en ekodukt över Norrtull, dels en "grön ring" mellan Norra Djurgården, Bellevue, Haga och genom Norra Stationsområdet bort mot Karlbergsparken. Vidare förslag att man bör planera för framtida persontrafik på Värtabanan med en station också i Bellevue för att kunna nå Hagaparken med tåg.

Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening (DLVM) håller fast vid sina synpunkter från samrådet om kartans utformning, gränsen för Nationalstadsparken, samt planeringen av parkens omgivning och av Norra Länken .

Kulturarvet

Föreningen anser att det resonemang om naturvårdesskyddet och flera av de ytor som finns i rapporten "Nationalstadsparkens ekologiska infrastruktur" saknas, samt att staden inte följer sina planeringsunderlag. De menar också att Nationalstadsparken uppfyller kriterierna för världsarvsklassning och att arbetet för en sådan måste prioriteras. Kunskapen om parkens kulturarv måste breddas och spridas och naturvärdena inventeras djupgående.

Kartan – fel yttre avgränsning av Nationalstadsparken

När det gäller planeringen för Norra Djurgårdsstaden hänvisar föreningen till en kartsnitt som föreningen tidigare lämnat in och som anger motsvarande bebyggelse i hamnområdet väster om Hjorthagen. När det gäller Nationalstadsparkens gräns hänvisar de denna gång även till en debatt om den senare den 13 mars 2008 med representanter för Vägverket, Stockholms stadsbyggnadskontor och Akademiska hus samt menar att länsstyrelsen godtagit samrådsförslagets gräns på felaktiga grunder.

Föreningen citerar ur regeringens proposition 1994/95:3, Översiktsplan 99, Hjälpreda för miljöfrågor i stadens planering, Stockholms miljöprogram, stadens miljö- och hälsoutredning samt stadsbyggnadskontorets rapport Stockholms ekologiska infrastruktur.

Djurgårdens hembygdsförening framför att även om plandokumentet på många sätt utvecklats och gjorts mer precist kvarstår allvarlig kritik när det gäller redovisade bebyggelsezoner och områden gränsande till Nationalstadsparken.

Förslaget ger alltför vida ramar för s.k. kompletterande bebyggelse inom redan existerande bebyggda områden. De största hoten finns inom de områden där ny bebyggelse av någon omfattning är tänkbar. Om lagskyddet ska vara effektivt krävs dels en analys som utgår från en helhetssyn på landskapet, omfattande såväl bebyggda som obebyggda områden, dels för varje "bebyggelsezon" ett specifikt utvecklat underlag som redovisar områdets natur- och kulturvärden med en allsidig redovisning av landskapets kvaliteter, diskussion av sårbarheten i olika delar samt en bedömning av vilka tänkbara eller planerade kompletteringar eller andra förändringar som dessa delar kan inrymma.

För områden gränsande till Nationalstadsparken saknas fortfarande ett underlag för att bedöma om och i vilken utsträckning bebyggelse eller andra åtgärder utanför parken skadar riksintresset Nationalstadsparken. Skillnaden mellan lagskyddets begrepp "inte skada" som gäller inom Nationalstadsparken, och "inte påtagligt skada" synes enligt föreningen rättsligt inte vara så stor att det inte finns anledning att också vid planläggning i områden som gränsar till Nationalstadsparken noggrant analysera och utgå från de krav som det historiska landskapet i parken kräver. Det är mindre en fråga om vilka skaderekvisit som används än på vilket sätt parkens värden beskrivs. Den breda och djupa analys av parkens landskapliga värden som Länsstyrelsen efterlyst vid samrådet blir helt nödvändig.

Föreningen framhåller att planläggning, byggande eller andra förändringar i de mer bebyggda och anlagda områden inom Nationalstadsparken liksom i områden i Nationalstadsparkens närhet ska föregås av miljöbedömningar enligt reglerna i miljöbalken och särskild omsorg ska ägnas de aspekter som nämns i författningsskomentarerna till lagskyddet för Nationalstadsparken.

Folkkulturcentrum framhåller att den kulturverksamhet som bedrivs på Skeppsholmen är bredare än enbart museer och maritim verksamhet, och nämner Jazzfestivalen, Skeppholmsdagen, ett stort utbud av verksamheter vid Skeppsholmsgården, Folkmusikhuset, Skeppsholmens folkhögskola, kulturföreningar m.m., och föreslår att planens inriktning för Skeppsholmen-Kastellholmen förtydligas.

Förbundet för Ekoparken hänvisar till sitt yttrande över samrådsförslaget och menar att de flesta av de invändningar som förbundet då reste kvarstår. Även om vissa delar har utvecklats på ett bra sätt, anser förbundet att bristerna i planförslaget är så stora att planen inte bör fastställas.

Förbundets viktigaste invändning är att planförslaget inte tar utgångspunkt i lagen om nationalstadsparker. Planen baseras på en missuppfattning att "lagskyddet inte behandlar inte frågor om vård och skötsel eller utveckling av områdets värde". Lagen har också ett syfte som framgår av propositionen, dvs. att "utvecklingen i nationalstadsparken bör sammantaget inriktas på att förstärka

områdets natur-, kultur- och rekreationsvärden och att värna den biologiska mångfalden". Den inriktning som planen anger för de sex delområden som karakteriseras som mer bebyggda och anlagda uttrycker ett helt annat syfte, som att utveckla Vetenskapsstaden för högre utbildning och forskning. Översiktsplanen blir härigenom en exploateringsplan.

Redovisningen av natur- och kulturvärden inom de sex delområdena är så allmänt och vagt angivna att de inte kan fungera ens som restriktioner. Utan precisering av vad karaktär, naturvärde, rekreationsvärde etc. består i, lånar sig dessa begrepp till vilka tolkningar som helst.

Planen är motsägelsefull. Den framhåller att Nationalstadsparkens huvudstruktur ska bestå, ändå behandlas tio delar var för sig. I planen anges att den högre utbildning och forskning som bedrivs inom Vetenskapsstaden har nationell betydelse, vilket förefaller som om planförfattarna inte känner till eller erkänner att andra riksintressen inte får vägas mot riksintresset nationalstadspark.

Planen är ofullständig då den inte ger vägledning för att bedöma anspråk på trafikaneläggningar, och uppfyller därför inte de krav som ska ställas på en översiktsplan. Vägledning saknas också för kommunaltekniska anläggningar och vattenområden.

Förbättringar har gjorts i utställningsförslaget när det gäller Nationalstadsparkens omgivning, men flera områden än de som nämns i planen har betydelse för den ekologiska midjan. Insikten om att omgivningarna har en lika stor betydelse för det historiska landskapets kulturvärden saknas fullständigt. Planen behöver kompletteras med vägledning för hur kompletterande bebyggelse ska planeras så att den inte skadar det historiska landskapet med höga hus, ljus och buller, vilket är särskilt angeläget med tanke på stadens planer för Husarvikens södra strand.

Nationalstadsparkens gräns följer inte propositionens gränsdragning vid Husarviken. Vidare framhålls att delområdena är för stora och för heterogena för att meningsfullt kunna ges vägledande riktlinjer.

Vetenskapsstaden är, även om området minskats i utställningsförslaget, ändå alltför omfattande. Området borde namnges som Vetenskapsparken. Planen öppnar i Albano för exploatering med bostäder, kommersiell service, företag m.m., vilket strider mot lagens syfte. Albano måste reserveras enkom för universitetets och KTH:s behov samt återskapa den ekologiska spridningsvägen från Bellevueparken till Lill Jansskogen och den pastorala inramningen av Hagaparken. Möjligheten att leda bort trafiken på den inre delen av Roslagsvägen bör utredas förutsättningslöst.

Inom Gärdesstaden bör hela kvarteret Tre Vapens område införlivas med Ladugårdsgårde då det är den smalaste delen av spridningsvägen mellan Norra och Södra Djurgården.

Inom Idrottsparken är det viktigt att spridningsvägarna genom Storängbotten förstärks med aktiva åtgärder, som ny park och planterad bullervall mot Värtabanen och Norra Länken. Norra Länken måste däckas över helst som en eko-duk för att förstärka spridningsvägen och ge boende i Hjorthagen förbättrad tillgänglighet till parken.

För Evenemangsparken och Skeppsholmen har förbundet redan tidigare begärt att staden tar initiativ till en översiktlig planering för att hantera motstridiga önskemål i områdena.

Haga-Brunnsvikens Vänner anser att det är viktigt av planfrågan för Nationalstadsparken behandlas som en helhet och att medborgarna ges en möjlighet att bedöma planförslaget i ett helhetsperspektiv.

Noggranna landskapsanalyser måste behandlas i översiktsplanen. Om översiktsplanen endast anger behovet av lokala landskapsanalyser som underlag i detaljplanearbetet måste den samtidigt ange formerna för landskapsanalysernas behandling i det efterföljande planarbetet. Erfarenheten från hanteringen av landskapsanalyser i Albano- och Husarviksplaneringen manar till eftertanke.

De har förståelse för att översiktsplanen inte kan ge en tillräckligt noggrann analys och beskrivning av parkens värden i alla dess delar inför alla tänkbara beslut om förändringar. Det är därför desto viktigare att översiktsplanen kompletteras med ett avsnitt som mer utförligt formulerar krav på kunskapsuppbyggnad och kunskapsöverföring i och mellan arbetet med olika planer och program i beslutsprocessen.

Kommittén för Gustavianska Parken framhåller att det utställda förslaget innebär förbättringar jämfört med samrådsförslaget. De lämnar fortsatta synpunkter på planen.

Framtidsperspektiv

De framhåller att stadens framtidsperspektiv, som det redovisas i "Vision 2030", innebär att områdena i och intill Nationalstadsparken kommer att behöva utvecklas starkt. Det gäller universiteten och högskolorna som framöver ska bli till världens främsta område för "life science", vilket stärker motiven för att strängt hushålla med de begränsade utbyggnadsmöjligheterna i bl.a. Vetenskapsstaden. Målet för området – högre utbildning och forskning i världsklass – förutsätter vissa servicefunktioner, men planens inriktning för området bör omformuleras till att strikt ange just högre utbildning och forskning med bevarade natur- och kulturvärden.

Visionen att också bli en världsberömd upplevelsestad kommer att medföra ett kraftigt utvecklingsstryck på framför allt Evenemangsparken men även på andra delar av Nationalstadsparken i anslutning till Stockholms inre vatten. Det är därför viktigt att den samordning, en gemensam vision, som planen anger kommer till stånd och att denna tas fram med en fördjupad analys och värdering av Södra Djurgården och Skeppsholmen i ett sammanvägt bevarande- och förnyelseperspektiv.

Nationalstadsparkens särskilda värden

De noterar med tillfredsställelse att utställningsförslaget betonar Nationalstadsparkens immateriella värden, även om innebörden i begreppet är knapphändigt belyst. Det innebär att översiktsplanen nu ansluter sig till att Nationalstadsparken ska förvaltas också som ett "associative landskap", det begrepp som introducerats av Unesco för kulturlandskap, vars värden väsentligen är av immateriell eller associativ natur. Det betyder i sin tur att det ska ställas krav på att sådana värden alltid ska klarläggas och vägas in i beslutsunderlaget vid planering, tillståndsprövningar och miljökonsekvensbeskrivningar som avser Nationalstadsparken och dess omgivning. Detta krav bör konfirmeras i översikts-

planen genom en komplettering av avsnittet Vägledning för markanvändning och utveckling.

Beskrivningen av det historiska landskapet tidiga skeden har kompletterats men behöver ytterligare belysas i planen för att inte förmedla en missvisande bild av landskapets framväst och bevarade värden. Namn och namnväxlingar är viktiga för förståelsen av landskapets historia och bör beredas på ett professionellt sätt i planarbetet. Kommittén anser att kunskapsunderlaget som legat till grund för översiktsplanen kunde ha tagits till vara för mera genomarbetade analyser av rumsliga och historiska betydelse, sammanhang och värden. Det är därför viktigt att översiktsplanens vägledning för att bevara och vidareutveckla Nationalstadsparken innefattar distinkta krav på att varje förändring skall föregås av en fördjupad och samordnad analys av natur- och kulturvärdena i de delar av parken eller parkens omgivning som berörs av åtgärden. Befintliga skrivningar finns med denna inriktning men skulle med fördel kunna skärpas.

Infrastruktur inom Nationalstadsparken

De är kritiska till att planen inte ger närmare vägledning när det gäller störningar från huvudvägar och järnvägar i form av buller, barriäreffekter etc., vilket inverkar mycket negativt på Nationalstadsparkens värden, även framöver. Hanteringen av dagens och morgondagens trafiksystem är tveklöst av avgörande betydelse för förutsättningarna att bevara och utveckla Nationalstadsparkens särskilda värden. En sammanställning av förslag till åtgärder bifogas.

Haga-Brunnsviken

Kommittén hänvisar till yttrandet över samrådsförslaget där de framhöll att planen inte var tillräckligt genomarbetad och efterlyste en grundlig översyn med en kulturhistorisk värdeanalys och en mera precis vägledning för att bevara och utveckla områdets natur-, kultur- och rekreationsvärden. Den översyn som gjorts inför utställningen innebär en gränsändring men inga betydande ändringar i övrigt. De visar förståelse för kontorets ställningstagande att planens detaljeringsgrad är lämplig för en översiktsplan.

Kommittén utvecklar sin syn på förvaltningen av landskapets kring Brunnsviken men en beskrivning av landskapet historiska utveckling samt med anspråk på förändringar för att återupprätta förlorade värden i de gestaltade landskapen Haga, Bellevue och Tivoli, varav några huvudpunkter sammanställs nedan..

Enligt kommitténs mening är det hög tid att Stockholms stad slår fast att ett kreativt bevarande av Nationalstadsparken och inte minst av Brunnsvikens historiska landskap är ett viktigt steg på vägen mot Ett Stockholm i världsklass. Det område som staden som markägare omedelbart kan och bör ta itu med är Bellevueområdet. Den forna Generalsbacken i väster och det forna Ormträsket skall i första hand ses i som möjligheter att på nytt gestalta ett attraktivt parklandskap vid Brunnsvikens södra strand som både återger Bellevueparken dess förlorande värden och skapar en vacker övergång från stenstaden till Brunnsviken. Värtabanan föreslås läggas ned.

Den fortsatta planeringen av förändringsområdet i Albano bör bestämma inriktningen vad gäller bebyggelse och inte översiktsplanens imperativ "tät stadsbebyggelse".

Som skyddsinstrument anser kommittén att kulturresevat är lämpligt för Brunnsvikens landskap och förutsätter att länsstyrelsen prövar frågan hur skydd och vård av kultur- och naturvärdena långsiktigt ska säkerställas.

Kungliga Djurgårdens Bostadsarrendatorförening (KDA) stöder uppfattningen att det är angeläget att finna trafiklösningar som avlastar hela Djurgårdsön, och anser att tunnelbana bör prioriteras.

KDA delar inte uppfattningen att det vore bra med en ökad besöksfrekvens på Djurgårdsön året runt bl.a. på grund av trafiksituationen vid infarten (Djurgårdsbron), att antalet bilister och bristen på parkeringsplatser vid evenemang redan idag har lett till trafikstockningar, och då Djurgårdsön närmast syns obevakad mot skadegörelse.

KDA delar inte heller uppfattningen att nya anläggningar och bebyggelse som har samband med Evenemangsparkens huvudinriktning ska få vidareutvecklas, förnyas och synas, i vart fall inte enligt nuvarande ordning och hänvisar till förskräckande exempel som artfrämmande anläggningar, plastpalmer, strålkaster i flerfärg, utomhusdiskotek m.m. Vidareutveckling och förnyelse bör i stället omgärdas av restriktioner med en prövning som innebär respekt och hänsyn till vad traditionen kräver.

KDA uppmärksammat att uteserveringar som dag- och natt ägnar sig åt underhållning i det fria via högtalarsystem har fått spridning i parken, och motsätter sig att den unika skogstystnaden och den unika atmosfären i området tillåts störas på detta sätt. Den stundom tillspetsade dialogen vad gäller bullerstörningar mellan boende och näringsidkare vid Gröna Lund har under minst 100 år varit en enstaka företeelse på Djurgårdsön. Kortsiktiga kommersiella eller andra skäl bör inte få styra utvecklingen så att bullerstörningarna får fäste även utanför det området.

Nationalstadsparksfonden WWF (f d Ekoparksfonden WWF) anser att förslaget har utvecklats i positiv riktning jämfört med samrådsförslaget från 2006 och bättre stämmer överens med lagstiftningens intentioner. Trots det är bristerna i förslaget som helhet fortfarande så stora att planen bör innehålla ytterligare justeringar.

Nationalstadsparkens omgivning

Översiktsplanen måste tydligare redovisa riktlinjer för hur man avser att hantera mötet med Nationalstadsparkens omgivning och vad man anser vara en god anpassning av gränsområdena till nya stora bostadsområden, för att inte skada det historiska landskapet med höga hus, ljus och buller. De nya stadsdelarna behöver planeras med lokala grönområden så att inte allt rekreativansvar stjäls över på Nationalstadsparken. Rekreation och spridningsmöjligheter för djur och växter inom parken och vidare ut i kringliggande grönområden måste vara styrande för vad som tillåts.

Staden bör medverka till att hitta en lämplig lösning på spridningsfunktionen för områden som Ekhagen och Gärdet, där markägareförhållanden komplicerar situationen. Även västra delen av Storängskroken, området Smedsbacken mellan Gärdesstaden, Gärdet och Tegeluddsvägen och Tre Vapen, samt grönytor kring TV- och Radiohuset och Berwaldhallen har betydelse för den ekologiska midjan och borde ha nämnts i planen.

Avgränsningar inom parken

NPF anser inte att de avgränsningar av "utvecklingsområden" som gjorts i planförslaget ska tolkas som gränser för fri exploatering, men framhåller att

planen prioriterar exploateringsmöjligheter inom de avgränsade områdena, på bekostnad av bevarande.

Översiktsplanen stämmer inte med lagen om nationalstadsparker

NPF framhåller att lagskyddet i miljöbalken också är försett med ett syfte som framgår av propositionen, dvs. att ”utvecklingen i nationalstadsparken bör sammantaget inriktas på att förstärka områdets natur-, kultur- och rekreationsvärden och att värna den biologiska mångfalden”, och menar att detta syfte inte är vägledande för översiktsplanen. Vidare är översiktsplanen ofullständig då den utelämnar all infrastruktur, kommuntekniska anläggningar och alla vattenområden. Detta bör kompletteras för att planen ska fylla sitt syfte.

Reservatet för Österleden måste bort

NPF hänvisar till Cederskiöldsförhandlingen som inte tagit med Österleden i kartmaterialet. Det finns därför ingen anledning att låta reservatet ligga kvar i planens karta.

Delområden

Vetenskapsstaden är fortfarande alltför omfattande: Lilla Frescati, Laduvikstråket och delar av Teknikhöjden bör utgå. I Albano öppnar planen för exploatering för bostäder, kommersiell service, företag m.m., vilket strider mot lagens syfte. Området måste reserveras enkom för universitets och KTH:s behov, Björmnäsvägen bli gång- och cykelväg och inte bilväg för Albanos behov.

Inom Gärdesstaden bör hela Tre Vapens område inom Nationalstadsaparken utgå och införlivas med Ladugårdsgårde som grönyta för att bidra till att förstärka denna smalaste del av spridningsvägen mellan Norra och Södra Djurgården.

Inom Idrottsparken är det viktigt att området vid Storängsbotten bidrar med aktiva åtgärder för att förstärka spridningsvägarna, som en nyskapad park och planterad bullervall mot Värtabanan och Norra länken. Norra länken måsteäckas över för att skydda Hjorthagsborna mot trafikbullret.

Samfundet S:t Erik anser att den bearbetning som genomförts av samrådsförslaget medfört förbättringar, ändå kvarstår grundläggande problem som måste åtgärdas.

Samfundet har redan framfört att den gjorda avgränsningen mellan parklandskap och naturmiljö och mer bebyggda och anlagda områden är problematisk. Den motsäger lagtexten som syftar till att slå vakt om helheten i det historiska landskapet och det speciella värdet med Nationalstadsparken, dvs. den osedvanligt rika väv som bildats av århundraden av avtryck genom byggnader, parker, fornminnen, naturscenerier m.m. tillsammans med de immateriella värden som de associerar till och de pågående verksamheterna. Risken är stor att lagens skydd uppfattas som svagare inom de bebyggda delarna. I ett längre tidsperspektiv är det också omöjligt att förutse var utvecklingen kommer att ske. Avgränsningen bör utgå.

Skyddet för Nationalstadsparken bör tillsammans med lagtexten utgöras av tydligt formulerade krav på djupgående kunskapsuppbyggnad, analys av existerande värden och av konsekvenser för dessa i arbetet med och inför beslut om förändringar. Frågan om vilka förändringar som just vår tid får bidra med i relation till parkens mer än tusenåriga historia som boplats måste alltid finnas med som en viktig del i analysen. De anser att verksamheter som t.ex. student-

bostäder som inte har hemortsrätt och inte nödvändigtvis behöver finnas i området, inte bör lokaliseras hit. Nya verksamheter bör bara komma ifråga om de är nödvändiga för fortlevnaden av områdets viktiga befintliga verksamheter eller ligger helt i linje med Nationalstadsparkens idé. Det är positivt att bebyggelsemiljöer av industrikaraktär som präglas av sjöfarten accepteras som värdefulla i utställningsförslaget men krafttag måste till för att säkra kvarvarande anlagda ytor vid vatten för etablering av maritima verksamheter.

Särskilt området runt parken bör i plansammanhang hanteras som en helhet, och eftersom området direkt utanför gränsen berörs av lagskyddet bör riktlinjer för begränsningar av exploatering i des olika delar finnas med i planen. En analys av om inte t.ex. en stor del av den planerade bebyggelsen vid Husarviken hellre skulle kunna rymmas i en annan kommun borde ingå i översiktsplanen. Samma sak gäller trafikfrågan. Det kan inte vara rimligt att en trafikled som avses avleda trafik från Stockholms centrala delar inte fullföljs norrut mot Lidingö, Täby osv. och inte som Österleden. Prioritering av vad och hur det är lämpligt att bygga i gränsområdet bör ske med utgångspunkt från parkens behov och inte utifrån vad respektive kommun bedömer lämpligt.

Det är samfundets mening att planfrågan för Nationalstadsparken skall behandlas som en helhet. Det är en demokratisk fråga att medborgarna ges möjlighet att bedöma förslaget i ett helhetsperspektiv. Övergripande stadsplanefrågor som bostadsförsörjnings- och trafikfrågorna, och också lokalisering av arbetsplatser och varuförsörjning måste på ett helt annat sätt än idag behandlas gemensamt för hela Storstockholm.

Svenska Turistföreningen menar att planen fokuserar på att ta fram var ev. byggrätter finns med utgångspunkt från år 1995 men noterar också att förslaget har gjorts bättre på några punkter. Föreningen vill dock att koloniområdena i Frescati ska ingå i parklandskap och naturmiljö, liksom mer av grönskan bakom Brunnsvikens kanotklubb och det grönstråk som håller på att läggas in i detaljplanerna för Albano.

Föreningen anser att vad man får göra i utvecklingsområdena vid Storängsbotten, Albano och vid Wennergren Center måste preciseras mer. Stora exploateringar i de tre områdena står inte i överensstämmelse med parkens syften. De har med oro noterat att översiktsplanen över Norra station även omfattar parkens område vid Wennergren Center och anser att planen för Nationalstadsparken ska ha företräde.

Föreningen framhåller att Storängsbotten är en lämplig plats för olika arrangemang men att en ev. ny stor fotbollsstadion platsar bättre vid Ropsten. De menar att det bör övervägas att lägga in en avgränsning för "Stockholms skeppsgård" och ser gärna att planen ger stöd för att mota bort sjöskotrar och racers från delar av parkens vatten. En gångbro önskas över Ålstäket och ett tunnelreservat mellan Husarviken och Ålstäket för kraftledningen över Norra Djurgården kan tas med i planen. Däremot anser föreningen att reservatet för en ev. östlig förbindelse måste tas bort från kartan.

Föreningen vidhåller att Nationalstadsparkens avgränsning vid Husarviken inte överensstämmer med propositionens karta, samt att Norra och södra Djurgårdens natur- och parklandskap måste ingå i två naturreservat.

Södermalmparkernas Vänner anser att översiktsplanen som vägledning är vag är vag och tvetydig till parkens nackdel. Synpunkter lämnar på planens

disposition, översiktsplanens roll, bakgrundbeskrivningar, vägledning och delområdena.

De är kritiska till att det inte av planen framgår att riksdag och kommuner enades om att bevarandet av parkens unika kultur- och naturvärden var viktigare i det långa perspektivet än någon annan användning av parken. De vill ha mer historik i inledningen om varför lagen kommit till och de värden som den ska skydda. Ordet vidareutveckla i Mål och vägledning har blivit synonymt med att exploatera på ett eller annat sätt. De är kritiska till en östlig förbindelse samt att översiktsplanen för Norra Station tar ett stort stycke av Nationalstadsparken i anspråk för bebyggelse och trafikrondell. Marklovspflicht och skyddsbestämmelser enligt PBL bör införas i alla gällande detalj- och områdesplaner för mark och vegetation inom Nationalstadsparken och för de omgivningar som ingår i parkens ekosystem. De anser också att gränsen vid Husarviken inte följer propositionen samt att strandskyddet ska respekteras och tillämpas vid planeringen av bostäder på Gasverktomtens norra sida och närmast Husarviken. De framför i övrigt ett antal synpunkter på detaljer i förslagets texter.

Enskilda personer och fastighetsägare

Richard Allard (boende på Södra Djurgården) har synpunkter på att Lill-Jansskogen är risig och mörk. Den bör förändras till en solig park.

Per- Olof Fredriksson (boende på Gärdet) anför att syftet med lagstiftningen om Nationalstadsparken var att bromsa exploateringstrycket och att parken och områdena intill skulle fredas från miljöstörande verksamheter. Han ger exempel på åtgärder och verksamheter som han anser inte skulle ha tillåtits i och kring parken eller fått en annorlunda lösning. Han begär att förslaget till översiktsplan omarbetas så att det i större utsträckning värnar kultur och miljö och lämnar mindre utrymme för exploateringsintressen, att gränsen mot Husarviken ritas om och att naturområden nära parkens svagaste länkar föreslås bli fredade från bebyggelse för att nu kunna bibehålla och i framtiden förstärka spridningsvägarna.

Nina Hjerpe (boende i Järfälla) och ytterligare 20 namnunderskrifter vill att man ska fridlysa all den vackra naturmark som finns i området.

Annika Nybom (boende i Solna) föreslår att en gångbro byggs över Ålkistan i anslutning till järnvägsbron samt att en rejäl utgallring/utrensning från Ålkistans södra sida fram till Bergianska, för att det ska kännas säkert att promenera där, och har framfört liknande synpunkter till Solna.

Närilivs i Stockholm (fastighetsägare) hänvisar till yttrandet under samrådet där de motsätter sig bebyggelse i projektet Tre Vapen. Att bygga del av kv. tre Vapen är ett direkt hot mot Nationalstadsparkens känsliga "midja".